

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Totivs Theologiæ S. Thomæ Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Tertiæ Partis Volumen Secundum

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romæ, 1619

De sacramento baptismi quantum ad ea, quæ ad ipsum pertinent.
Quæstio 66.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38725

necessarium ad finem. Primo igitur modo necessitatis sunt tria sacramenta necessaria, duo quidem personæ singulari: baptismus quidem simpliciter & absolute, pœnitentia autem supposito peccato mortali post baptismum. Sacramentum autem ordinis est necessarium Ecclesiæ: quia ubi non est gubernator, populus corrumpet, ut dicitur Prouerbiorum vñdecimo. Sed secundo modo sunt necessaria alia sacramenta: nam confirmatio quodammodo perficit baptismum, extrema vñctio pœnitentiam: matrimonium verò Ecclesiæ multitudinem per propagationem conseruat.

Ad primum ergo dicendum, quòd ad hoc quod aliquid non sit superfluum, sufficit quòd sit necessarium primo vel secundo modo. Et sic sunt necessaria omnia sacramenta, sicut dictum est*.

Ad secundum dicendum, quòd illud verbum Domini est intelligendum de spiritali manducatione, & non de sola sacramentali: ut Augustinus* exponit super Ioannem.

Ad tertium dicendum, quòd licet omnium sacramentorum contemptus, sit salutis contrarius: non tamen est contemptus sacramenti, ex hoc quod aliquis non curat accipere sacramentum, quod non est de necessitate salutis: alioquin omnes qui non accipiunt ordinem, & qui non contrahunt matrimonium, contemnerent huiusmodi sacramenta.

QVÆST. LXVI.

De pertinentibus ad sacramentum baptismi, in duodecim articulos diuisa.

DEinde considerandum est de singulis sacramentis in speciali. Et primo, de baptismo. Secundo, de confirmatione. Tertio, de eucharistia. Quarto, de pœnitentia. Quinto, de extrema vñctione. Sexto, de ordine. Septimo, de matrimonio.

¶ Circa primum occurrit duplex consideratio. Prima, de ipso baptismo, Secunda, de preparatorijs ad baptismum.

G 3 ¶ Cir-

in corpore art.

tra. 26. et 27. 109.

¶ Circa primum quatuor consideranda occurrunt. Primo, de his quæ pertinent ad sacramentum baptismi. Secundo, de ministro huius sacramenti. Tertio, de recipientibus hoc sacramentum. Quarto, de effectu huius sacramenti.

Circa primum quærentur duodecim.

- ¶ Primo, quid sit baptismus, utrum scilicet sit ablutio?
- ¶ Secundo, de institutione huius sacramenti.
- ¶ Tertio, utrum aqua sit propria materia huius sacramenti?
- ¶ Quarto, utrum requiratur aqua simplex?
- ¶ Quinto, utrum hæc sit conueniens forma huius sacramenti, Ego te baptizo, in nomine Patris & Filij & Spiritus sancti?
- ¶ Sexto, utrum sub hac forma possit aliquis baptizari, Ego te baptizo in nomine Christi?
- ¶ Septimo, utrum immersio sit de necessitate baptismi?
- ¶ Octauo, utrum requiratur trina immersio?
- ¶ Nono, utrum baptismus possit iterari?
- ¶ Decimo, de ritu baptismi.
- ¶ Undecimo, de distinctione baptismatum.
- ¶ Duodecimo, de comparatione baptismatum.

ARTIC. I.

Utrum baptismus sit ipsa ablutio?

364
4. d. 3. a. 1
¶ 4. con.
c. 60.
e. 10. cir.
me. Hug.
li. 2. de sa-
cra. in p.
6. c. 2. in
princ.
tract. 80.
in 10 post
me. 10. 9.

AD primum sic proceditur. Viderur, quod baptismus non sit ipsa ablutio. Ablutio enim corporalis transit, Baptismus autem permanet. Ergo baptismus non est ipsa ablutio, sed potius regeneratio, & sigillum, & custodia, & illuminatio, ut Dam. * dicit in 4. libro.

¶ 2 Præterea, Hugo de S. Victore † dicit, quod baptismus est aqua diluendis criminibus sanctificata per verbum Dei. Aqua autem non est ipsa ablutio, sed ablutio est quidam usus aquæ. Ergo, &c.

¶ 3 Præterea, August. * dicit super Ioan. Accedit verbum ad elementum, & fit sacramentum. Elementum

uum

rum autem est ipsa aqua in sacramento baptismi. Ergo baptismus est ipsa aqua, non autem ablutio.

SED contra est, quod dicitur Eccl 34. Qui baptizatur à mortuo, & iterum tangit mortuum, quid proficit lautio eius? Videtur ergo, quòd baptismus sit ipsa ablutio siue lautio.

RESPONDEO dicendum, quòd in sacramento baptismi est tria considerare: aliquid scilicet quod est sacramentum tantum: aliquid autem quod est res & sacramentum: aliquid verò quod est res tantum. Sacramentum tantum est aliquid visibile exterius existens, quod scilicet est signum interioris effectus: hoc enim pertinet ad rationem sacramenti. Exterius autem suppositum sensui, est & ipsa aqua, & eius vsus, qui est ablutio. Quidam ergo existimauerunt, quòd ipsa aqua sit sacramentum: quod quidem sonare videntur verba Hug.* de S. Viã. Nam ipse in cõmuni definitione sacramenti dicit, quòd est materiale elementum: & in definitione baptismi dicit, quòd est materiale elementum, & in definitione baptismi dicit, quod est aqua. Sed hoc non videtur esse verum. Cum enim sacramenta nouæ legis sanctificationem quamdam operentur, ibi perficitur sacramentum, vbi perficitur sanctificatio: in aqua autem non perficitur sanctificatio, sed est ibi quædam sanctificationis virtus instrumentalis, non permanens, sed fluens in hominem, qui est veræ sanctificationis subiectum. Et ided sacramentum non perficitur in ipsa aqua, sed in applicatione aque ad hominem, quæ est ablutio. Et ideo Magister in 3.* dist. 4. sent. dicit, quòd baptismus est ablutio corporis exterior, facta sub forma præscripta verborum. Res autem & sacramentum, est character baptismalis, qui est res significata per exterior: est ablutionem; & est signum sacramentale interioris iustificationis, quæ est res tantum huius sacramenti, scilicet significata & non significans.

Ad primum ergo dicendum, quòd id quod est sacramentum tantum in baptismo, transit: permanet autem.

*posita in
ar 2. &
loco ibi citato.*

in princ.

q. 63. a. 5
† loco cit.
in arg.

non pro-
cul à pr.

eod. loco
nunc di-
cto.

eod. cap.
prædicto,
parum à
princ.
in corpo-
re art.

autem & id quod est sacramentum & res, scilicet character; & id quod est res tantum, scilicet interior iustificatio: sed character permanet indelebiter (vt supra* dictum est), iustificatio autem permanet, sed amissibiliter. Damasc. † autem baptismum definiuit, non quantum ad id quod exterius agitur, quod est sacramentum tantum: sed quantum ad id quod est interius. Vnde posuit duo pertinentia ad characterem, scilicet sigillum & custodiam: in quantum ipse character (qui sigillum dicitur) quantum est de se, custodit animam in bono. Duo etiã posuit pertinentia ad ultimam rem sacramenti, scilicet regenerationẽ (quæ ad hoc pertinet, quod per baptismum homo inchoat nouam vitã iustitiæ) & illuminationem, quæ pertinet specialiter ad fidem, per quã homo spiritualẽ vitam accipit, secundum illud Abac. 2. Iustus ex fide uiuit. Baptismus autem est quãdam fidei protectio: unde dicitur fidei sacramentũ. Et similiter Dion. definiuit per ordinẽ ad alia sacramenta, dicens † 2. c. eccl. hier. quod est quoddam principium sanctissimorum mandatorum sacræ actionis, ad eorum susceptiuam opportunitatem, formans nostros animales habitus. Et iterum* in ordine ad cœlestem gloriam, (quæ est ultimus finis sacramentorũ) cum subdit, ad super cœlestis quietis anagogen, nostrum iter faciens. Et iterũ quantum ad principium spiritualis vitæ, per hoc quod* subdit, sacræ & diuinissimæ nostræ regenerationis traditio.

Ad secundum dicendum, q̄ sicut dictum est*, opinionẽ Hug. de S. Viſt. in hac parte sequi non oportet. Potest tamen verificari, vt baptismus dicatur esse aqua: quia aqua est materiale baptismi principium, & sic erit prædicatio per causam.

Ad tertium dicendum, quod accedente verbo ad elementũ, sic sacramentum, non quidẽ in ipso elemento, sed in homine, cui adhibetur elementũ per vsum ablationis. Et hoc etiam signat verbũ, quod accedit ad elementum, cum dicitur, Ego te baptizo, &c.

AR -

Vtrum baptismus fuerit institutus post Christi passionem?

AD secundum sic proceditur. Videtur, quod baptismus fuerit institutus post Christi passionem. Causa enim precedit effectum. Sed passio Christi operatur in sacramentis nouæ legis. Ergo passio Christi precedit institutionem sacramentorum nouæ legis, & præcipue institutionem baptismi: cum Apostolus dicat Rom. 6. Quicumque baptizati sumus in Christo Iesu, in morte ipsius baptizati sumus, &c.

365
4.d. 2. a.
5. d. 8.
q. 1. ar. 2.
q. 3. ad 4

¶ 2 Præterea, Sacramenta nouæ legis efficaciam habent ex mandato Christi. Sed Christus mandatum baptizandi dedit discipulis post passionem & resurrectionem suam, dicens, Euntes docete omnes Gentes, baptizantes eos in nomine Patris, &c. vt habetur Matth. vii. Ergo videtur, quod post passionem Christi, baptismus fuerit institutus.

¶ 3 Præterea, Baptismus est sacramentum necessitatis: (vt supra* dictum est) & ita videtur, quod ex quo baptismus institutus fuit, homines obligarentur ad baptismum. Sed ante passionem Christi homines non obligabantur ad baptismum: quia adhuc circumcisio suam virtutem habebat, in cuius locum successit baptismus. Ergo videtur, quod baptismus non fuerit institutus ante passionem Christi.

q. preced.
art. 4.

S E D contra est, quod Aug. † dicit in quodam sermone de Epiphania, Ex quo Christus aquis immergitur, ex eo omnium peccata abluit aqua. Sed hoc fuit ante Christi passionem. Ergo videtur, quod baptismus ante Christi passionem fuerit institutus.

in ser. 1.
dominica
infra ost.
epi. à me.
est in
ordi. 36.
to. 10.
q. 62. 2. 1.

R E S P O N D E O dicendum, quod (sicut supra dictum est*) sacramenta ex sui institutione habent, quod conferant gratiam. Vnde tunc videtur aliquod sacramentum institui, quando accipit virtutem producendi suum effectum. Hanc autem virtutem accipit baptismus, quando Christus est baptizatus. Vnde tunc vere baptismus institutus fuit, quantum ad ipsum

ipsum sacramentum. Sed necessitas utendi hoc sacramento, indita fuit hominibus post passionem & resurrectionem: tum quia in passione Christi terminata sunt figuralia sacramenta, quibus succedit baptismus & alia sacramenta nouæ legis: tum etiam, quia per baptismum configuratur homo passioni & resurrectioni Christi, in quantum moritur peccato, & incipit nouam iustitiæ vitam. Et ideo oportuit Christum prius pati & resurgere, quàm hominibus indiceretur necessitas se configurandi morti & resurrectioni eius.

Ad primum ergo dicendum, quòd etiam ante passionem Christi baptismus habebat efficaciam à Christi passione, in quantum eam præfigurabat: aliter tamen quàm sacramenta veteris legis. Nam illa erant figuræ tantum: baptismus autem ab ipso Christo virtutem habebat iustificandi, per cuius virtutem ipsa etiam passio salutifera fuit.

Ad secundum dicendum, quòd homines non debebant multiplicibus figuris arctari ꝑ per Christum, qui venerat sua veritate figuras impletas auferre. Et ideo ante passionem suam baptismum institutum non posuit sub præcepto, sed voluit ad eius exercitiũ homines assuefieri, & præcipue in populo Iudæorũ, apud quem omnia facta figuralia erant, vt Aug.* dicit contra Faustum. Post passionem vero & resurrectionem, non solum Iudæis, sed etiam Gentilibus sub præcepto necessitatem baptismi imposuit, dicens, Euntes docete omnes Gentes.

Ad tertium dicendum, quòd sacramenta non sunt obligatoria, nisi quando sub præcepto ponuntur. Quod quidem non fuit ante passionem, vt dictum est*. Quod enim Dominus ante passionem, Nicodemo dixit, Ioan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei, magis videtur ad futurum respicere, quàm ad præsens tempus.

al. aggrauari.

lib. 4. c. 2. cir. med. præcipue 10. 6.

in co. ar.

Utrum aqua sit propria materia baptismi? 366

AD tertium sic proceditur. Videtur, quod aqua non sit propria materia baptismi. Baptismus enim secundum Dion.† & Dam.* habet vim illuminatiuam. Sed illuminatio maxime comperit igni. Ergo baptismus magis debet fieri in igne, quam in aqua, præsertim cum Io. Baptista prænuntians Christi baptismum, dicat, Ille vos baptizabit in Spiritu sancto & igni.

¶ 2 Præterea, In baptismo significatur ablutio peccatorum. Sed multa alia sunt ablutiua, quam aqua: sicut vinum & oleum, & huiusmodi alia. Ergo etiam in his potest fieri baptismus. Non ergo aqua est propria materia baptismi.

¶ 3 Præterea, Sacramenta ecclesiæ fluxerunt de latere Christi, pendentes in cruce, vt supra dictum est. Sed inde fluxit non solum aqua, sed etiam sanguis. Ergo videtur, quod etiam in sanguine possit fieri baptismus. Qui etiam videtur magis conuenire cum causa & effectu baptismi: quia dicitur Apoc. 1. Lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo.

¶ 4 Præterea, Sicut August.* & Beda dicunt †, Christus tactu suæ mundissimæ carnis vim regeneratiuam, & purgatiuam contulit aquis. Sed non omnis aqua continuatur cum aqua Iordanis, quam Christus tetigit sua carne. Ergo videtur, quod non in omni aqua possit fieri baptismus: & ita aqua, in quantum huiusmodi, non est propria materia baptismi.

¶ 5 Præterea, Si aqua secundum se esset propria baptismi materia, non oporteret aliquid aliud fieri circa aquam, ad hoc, quod in ea baptismus fieret. Sed in solemnibus baptismis aqua, in qua debet celebrari baptismus, exorcizatur & benedicitur. Ergo videtur, quod aqua, secundum se, non sit propria baptismi materia.

SED contra est, quod Domi. dicit Ioan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei.

4. d. 3. a.
3. q. 1. q.
d. 17. q. 3.
a. 4. q. 3.
q. 4. con.
c. 59. q.
quo. 2. a.
10. t. q.
Io 3. 10. 4
* Dam. l.
4. c. 10.
cir. med.
† Dio c. 2
eccl. hier.
q. 62. a. 5
Serm. 36.
de tempo
re circa
prin. t. 10
† gl. or su
per illud
Luc. 3. Et
Iesu ba
ptizato.
ex Bed. c.
10. in Lu.
t. 2. q. in
ho. euan.
quod ca
nitur in
oib. epip.

RE-

RESPONDEO dicendum, quòd ex institutione diuina, aqua est propria materia baptismi. Et hoc conuenienter. Primo quidem, quantum ad ipsam rationem baptismi, qui est regeneratio in spiritualem vitam: quod maxime congruit aquæ. Vnde & femina, ex quibus generantur omnia viuentia, scilicet plantæ & animalia, humida sunt, & ad aquam pertinent. Propter quod quidam Philosophi * posuerunt aquam omnium rerum principium. Secundo, quantum ad effectus baptismi, quibus competunt aquæ proprietates, quæ sua humiditate lauat: ex quo conueniens est ad significandam & causandam abluitionem peccatorum. Sua frigiditate etiam temperat superfluitatem caloris: & ex hoc competit ad mitigandam concupiscentiam fomitis. Sua diaphanitate est luminis susceptiua. Vnde competit baptismi in quantum est fidei sacramentum. Tertio, quia conuenit ad representandum mysteria Christi, quibus iustificamur. Vt enim dicit Chryf. * super illud Ioannis; Nisi quis renatus fuerit, &c. Sicut in quodam sepulchro, in aqua submergentibus nobis capita, verus homo sepelitur, & submersus deorsum occultatur, & deinde nouus rursus ascendit. Quarto, quia ratione suæ communitatis & abundantia est conueniens materia necessitati huius sacramenti: potest enim ubique de facili haberi.

ut dicitur in 1. phys.

ho. 24. in 10. à me. 20. 3.

sup istud verbum

Matth. 3. rom. 9. Et Bed. super Luc. c. 9.

* ho. 3. in opere im per 10. 2. † Hil. canon. 2. in Mat post me. illius

Ad primum ergo dicendum, quòd illuminatio pertinet ad ignem actiue. Ille autem qui baptizatur, non efficitur illuminans, sed illuminatus per fidem, quæ est ex auditu, vt dicitur Roman. 10. Et ideo magis competit aqua baptismi, quam ignis. Quod autem dicitur, Baptizabit vos in Spiritu sancto & igni; potest per ignem (vt Hieron. dicit *) intelligi Spiritus sanctus, qui super discipulos in igneis linguis apparuit: vt dicitur Actuum 2. Vel per ignem potest intelligi tribulatio, vt Chrysof. * dicit super Matthæum: quia tribulatio peccata purgat, & concupiscentiam diminuit. Vel quia, vt Hilar. † dicit super Matt.

Matt. baptizatis in Spiritu sancto, reliquum est consummari igne iudicij.

Ad secundum dicendum, quod vinum & oleum non communiter assumuntur ad usum ablutionis, sicut aqua. Nec etiam ita perfecte abluunt: quia ex eorum ablutione remanet aliqua infectio, quantum ad odorem, quod non contingit de aqua. Illa etiam non ita cõiter & abundanter habentur sicut aqua.

Ad tertium dicendum, quod ex latere Christi fluxit aqua ad abluendum: sanguis autem ad redimendum. Et ideo sanguis competit sacramento Eucharistia: aqua autem sacramento baptismi, qui tamen habet vim ablutivam ex virtute sanguinis Christi.

Ad quartum dicendum, quod virtus Christi derivata est ad omnem aquam, non propter continuitatem loci, sed propter similitudinem speciei. Unde dicit Aug.* in quodam sermone Epiph. Quæ de Salvatoris baptismo benedictio fluxit, tamquam fluvius spiritalis, omnium gurgitum tractus, uniuersorum fontium venas impleuit.

Ad quintum dicendum, quod illa benedictio quæ adhibetur aquæ, non est de necessitate baptismi: sed pertinet ad quandam solemnitatem, per quam excitatur deuotio fidelium, & impeditur astutia dæmonis, ne impediatur baptismi effectum.

ARTIC. IV.

Utrum ad baptismum requiratur aqua simplex?

AD quartum sic proceditur. Videtur, quod ad baptismum non requiratur aqua simplex. Aqua enim quæ apud nos est, non est aqua pura: quod præcipue apparet de aqua maris, in qua plurimum admiscetur de terrestri, ut patet per Philosoph. in lib. Meteor. † Et tamen in tali aqua potest fieri baptismus. Ergo non requiratur aqua simplex, & pura ad baptismum.

¶ 2 Præterea, In solempni celebratione baptismi, aqua infunditur chrisma. Sed hoc videtur impedire puri-

*in ser 1.
dom. inf.
ost epiph.
ame. 10.
10.*

*367
4.d.3. a.
3.9.2. c.
4.c.58.*

*lib. 2. c. 3.
to. 2.*

puritatem & simplicitatem aquæ. Ergo aqua pura & simplex non requiritur ad baptismum.

ART. PRAC.
Q. 9. 62.
AR. a

¶ 3 Præterea, Aqua fluens de latere Christi pendens in cruce, fuit signum baptismi: ut dictum est *. Sed aqua illa non videtur fuisse aqua pura: eo quod in corpore misto (cuiusmodi fuit corpus Christi) non sunt elementa in actu. Ergo videtur, quod non requiratur aqua pura vel simplex ad baptismum.

¶ 4 Præterea, Lixiuum non videtur esse aqua pura: habet enim contrarias proprietates aquæ, scilicet calefaciendi & desiccandi; & tamen in lixiuio videtur posse fieri baptismus: sicut & in aquis balnearum, quæ transeunt per venas sulphureas, sicut & lixiuium colatur per cineres. Ergo videtur quod aqua simplex non requiratur ad baptismum.

¶ 5 Præterea, Aqua rosacea fit per sublimationem à rosis, sicut etiã aqua Alchymica generatur per sublimationem ab aliquibus corporibus. Sed in his aquis, ut videtur, potest fieri baptismus, sicut & in aquis pluuiialibus, quæ per sublimationem vaporum generantur. Cum igitur huiusmodi aquæ non sint puræ & simplices, videtur quod aqua pura & simplex non requiratur ad baptismum.

SED contra est, quod propria materia baptismi est aqua, ut dictum est †. Sed speciem aquæ non habet nisi aqua simplex. Ergo aqua pura & simplex de necessitate requiritur ad baptismum.

RESPONDEO dicendum, quod aqua suam puritatem & simplicitatem potest amittere dupliciter. Vno modo per mixturem alterius corporis: alio modo per alterationem. Vtrumque autem horum contingit fieri dupliciter, scilicet per artem & per naturam. Ars autem deficit ab operatione naturæ: quia natura dat formam substantialem, quod ars facere non potest. Sed omnes formæ artificiales sunt accidentales, nisi forte apponendo proprium agens ad propriam materiam, sicut ignem combustibili: per quem modum à quibusdam quædam animalia per puritatem
refa-

transformationem generantur. Quæcumque igitur transmutatio circa aquam facta est per artem, siue commiscendo, siue alterando, non transmutatur species aquæ. Vnde in tali aqua potest fieri baptismus, nisi forte aqua admisceatur per artem in tam parua quantitate alicui corpori, quod compositum magis sit aliud quam aqua: sicut lutum magis est terra quam aqua: & vinum lymphatum magis est vinum quam aqua. Sed transmutatio, quæ fit a natura, quandoque quidem speciem aquæ soluit: & hoc fit quando aqua efficitur per naturam de substantia alicuius corporis misceatur sicut aqua conuersa in liquorem vuae, est vinum; unde non habet speciem aquæ. Aliquando autem fit per naturam transmutatio aquæ sine solutione speciei: & hoc tam per alterationem (sicut patet de aqua calefacta à sole), quam etiam per misceationem, sicut patet de aqua fluminis, turbida ex permixtione terrestrium partium. Sic ergo dicendum est, quod in qualibet aqua qualitercumque transmutata, dummodo non soluat speciem aquæ, potest fieri baptismus: si vero soluat speciem aquæ, non potest fieri baptismus.

Ad primum ergo dicendum, quod transmutatio facta in aqua maris, & etiam in alijs aquis, quæ penes nos sunt, non est tanta, quod soluat speciem aquæ. Et ideo in huiusmodi aquis potest fieri baptismus.

Ad secundum dicendum, quod admixtio chrysmatis, non soluit speciem aquæ: sicut nec etiam aqua decoctionis carniū, aut aliorum huiusmodi. Nisi forte sit facta tanta resolutio corporum lixatorum in aqua, quod liquor plus habeat de aliena substantia, quam de aqua: quod ex spissitudine perspici potest. Si tamē ex liquore sic inspissato exprimat aqua subtilis, potest in ea fieri baptismus, sicut & in aqua, quæ exprimitur ex luto; licet in luto baptismus fieri non possit.

Ad tertium dicendum, quod aqua fluens de latere Christi pendentis in cruce, non fuit humor phlegmaticus, ut quidam dixerunt. In tali enim humore non posset

posset fieri baptisus: sicut nec in sanguine animalis, aut in vino, aut quocumque liquore alicuius plantæ. Fuit autem aqua pura, miraculose egrediens à corpore mortuo, sicut & sanguis, ad comprobendam veritatem Domini corporis, contra Manichæorum errorem: ut scilicet per aquam (quæ est vnum quatuor elementorum) ostenderetur corpus Christi vere fuisse compositum ex quatuor elementis: per sanguinem vero ostenderetur esse compositum ex quatuor humoribus.

Ad quartum dicendum, quòd in lixiuo, & in aquis sulphureorum balneorum, potest fieri baptisus: quia tales aquæ non incorporantur per artem vel naturam aliquibus corporibus mistis, sed solum alterationem quandam recipiunt, ex hoc quod transeunt per aliqua corpora.

Ad quintum dicendum, quòd aqua rosacea est liquor rosæ resolutus. Vnde in ea non potest fieri baptisus, & eadem ratione nec in aquis alchimicis, sicut nec in vino. Nec est eadē ratio de aquis pluuiialibus, quæ generantur ex maiori parte ex sublimatione vaporum resolutorum ex aquis. Minimum autem est ibi de liquoribus corporum mistorum: qui tamen per huiusmodi sublimationem virtute naturæ, quæ est fortior arte resoluuntur in veram aquam, quod ars facere non potest. Vnde aqua pluuiialis nullam proprietatem retinet alicuius corporis misti: quod de aquis rosaceis & aquis alchimicis dici non potest.

ARTIC. V.

Utum hæc sit conueniens forma baptisni, Ego te baptizo, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti?

268
inf. q. 84.
a. 1. 10 et
qd. a.
29. 1. 10
1. cor. 1.
le 2. col. 3.
q. 64. a. 1

AD quintum sic proceditur. Videtur, quòd hæc non sit conueniens forma baptisni: Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Actus enim magis debet attribui principali agenti, quam ministro. Sed in sacramento minister agit vt instrumentum, (vt supra dictum est); principale autē agens in baptis-

baptismo est Christus, secundum illud Ioann. 1. Super quem videris Spiritum descendentem, & manentem, hic est qui baptizat. Inconuenienter ergo minister dicit, Ego te baptizo: præsertim quia in hoc quod dicitur, Baptizo, intelligitur ego: & sic videtur superflue apponi.

¶ 2 Præterea, Nō oportet quod ille qui aliquem actum exercet, de actu exercito faciat mentionem: sicut ille qui docet, non oportet quod dicat, Ego vos doceo. Dominus autem simul tradidit præceptum baptizandi, & docendi, dicens Matth. vlt. Euntes docete omnes Gentes, &c. Ergo non oportet quod in forma baptismi fiat mentio de actu baptismi.

¶ 3 Præterea, Ille qui baptizatur, quandoque non intelligit verba: puta, si sit surdus, aut puer. Frustra autem ad talem sermo dirigitur: secundum illud Eccles. 22. Vbi non est auditus, non effundas sermonem. Ergo inconuenienter dicitur, Ego te baptizo, sermone directo ad eum qui baptizatur.

¶ 4 Præterea, Contingit simul plures baptizari, & a pluribus: sicut Apostoli baptizauerunt vna die tria millia, & alia die quinque millia, vt dicitur Act. 2. & 4. Non ergo debet forma baptismi determinari in singulari numero, vt dicatur, Ego te baptizo: sed potest dici, Nos vos baptizamus.

¶ 5 Præterea, Baptismus virtutem habet à passione Christi. Sed per formam baptismus sanctificatur. Ergo videtur, quod in forma baptismi debeat fieri mentio de passione Christi.

¶ 6 Præterea, Nomen designat proprietatem rei. Sed tres sunt proprietates personales diuinarum personarum, vt in prima parte dictum est †. Non ergo debet dici, In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti; sed, In nominibus. p. p. 9. 32.
ar. 3.

¶ 7 Præterea, Persona Patris non solum significatur nomine Patris, sed etiam nomine Innascibilis, & Genitoris. Filius etiam significatur nomine Verbi, & Imaginis, & Geniti. Spiritus etiam sanctus potest

test significari nomine Domini, & Amoris procedentis. Ergo videtur, quòd etiam his nominibus utendo, perficiatur baptismus.

SED contra est, quod Dominus dicit, Matth. vii. Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.

RESPONDEO dicendum, quòd baptismus per suam formam consecratur: secundum illud Ephes. 5. Mundans eam lauacro aquæ in verbo vitæ, & August. * dicit in lib. de vnico baptismo, quòd baptismus verbis euangelicis consecratur. Et ideò oportet, quòd in forma baptismi exprimaturs causa baptismi. Est autem eius duplex causa. Vna quidem principalis, à qua virtutem habet, quæ est Sancta Trinitas. Alia autem instrumentalis, scilicet minister, qui tradit exterius sacramentum. Et ideò oportet in forma baptismi, de vtraque fieri mentionem. Minister autem tangitur, cum dicitur, Ego te baptizo. Causa autem principalis, cum dicitur, In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Vnde hæc est conueniens forma baptismi, Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.

Ad primum ergo dicendum, quòd actio attribuitur instrumento, sicut immediatè agenti: attribuitur autem huiusmodi actio principali agenti, sicut in cuius virtute instrumentum agit. Et ideò in forma baptismi conuenienter significatur minister, vt exercens actum baptismi, per hoc quod dicitur, Ego te baptizo: sicut & ipse Dominus baptizandi actum, attribuit ministris, dicens, Baptizantes eos, &c. Causa autem principalis significatur, vt in cuius virtute sacramentum agitur, per hoc quod dicitur, In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti: non enim Christus baptizat sine Patre, & Spiritu sancto. Græci autem non attribuunt actum baptismi ministris, ad euitandum antiquorum errorem, qui virtutem baptismi baptizantibus attribuebant, dicentes, Ego sum Pauli, & ego Cephe. Et ideò dicunt, Baptizetur

lib. 6. de
bap cont.
Donat. c.
25. 10. 7.
li. 4. c.
15. refer-
tur de cõ
sec. dif. 4.
cap. Satis
o. ledim^o.

seruus Christi, talis, in nomine Patris, &c. Et quia exprimitur actus exercitus per ministrum cum inuocatione Trinitatis, verum perficitur sacramentum. Quod autem additur, Ego, in forma nostra non est de substantia formæ, sed ponitur ad maiorem expressio- nem intentionis.

Ad secundum dicendum, quod quia ablutio homi- nis in aqua, propter multa fieri potest, oportet quod determinetur in verbis formæ ad quid fiat. Quod quidem non fit per hoc quod dicitur, In nomine Pa- tris, & Filij, & Spiritus sancti: quia omnia in tali no- mine facere debemus: vt habetur Coloss. 3. Et ideo si non exprimat actus baptismi, vel per modum no- strum, vel per modum Græcorum, non perficitur sa- cramentum: secundum illam Decr. Alex. iij. † Si quis puerum ter in aqua immerferit in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, amen, & non dixerit, Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, amen: non est puer baptizatus.

*In Decr.
l. 3. ti. 41.
de bapt.
& eius
effectu,
c. 1.*

Ad tertium dicendum, quod verba quæ profe- runtur in formis sacramentorum, non pronuntiantur solum causa significandi, sed etiam causa efficiendi, in quantum habent efficaciam ab illo verbo, per quod facta sunt omnia. Et ideo conuenienter diri- guntur non solum ad homines non intelligentes, sed etiam ad creaturas insensibiles: vt cum dicitur, Exor- cizo te creatura salis.

Ad quartum dicendum, quod plures simul non possunt vnum baptizare: quia actus multiplicatur secundum multiplicationem agentium, si perfecte ab vnoquoque agatur. Et sic si conuenirent duo, quorum vnus esset mutus, qui non posset proferre verba, & alius carens manibus, qui non posset exer- cere actum: non possent ambo simul baptizare, vno dicente verba, & alio exercente actum. Possunt autem (si necessitas exigit) plures simul baptiza- ri: quia nullus eorum reciperet nisi vnum bap- tismum, sed tunc oportebit dicere, Ego baptizo vos.

H 2 Nec

Nec erit mutatio formæ : quia, vos, nihil aliud est, quam te, & te. Quod autem dicitur, nos, non est idem dicere, quod ego & ego, sed ego, & tu: & sic iam, mutaretur forma. Similiter autem mutaretur si diceretur, Ego baptizo me. Et ideo nullus potest baptizare se ipsum : propter quod & Christus a Ioanne voluit baptizari: ut dicitur extra de baptismo †, & eius effectu, cap. Debitum.

In Decr.
l. 3. ti. 42
s. 4. Debitum.

Ad quintum dicendum, quod passio Christi, etsi sit principalis causa respectu ministri : est tamen causa instrumentalis respectu Sanctæ Trinitatis. Et ideo potius commemoratur Trinitas, quam passio Christi.

Ad sextum dicendum, quod etsi sint tria nomina personalia trium personarum : est tamen nomen unum essenziale. Virtus autem diuina quæ operatur in baptismo, ad essentiam pertinet : & ideo dicitur, in nomine, & non, in nominibus.

Ad septimum dicendum, quod sicut aqua sumitur ad baptismum, quia eius usus est communior ad abluendum : ita ad significandum tres personas, in forma baptismi assumuntur illa nomina, quibus communius consueverunt nominari personæ in illa lingua. Nec in alijs nominibus perficitur sacramentum.

ARTIC. VI.

369 *Utrum in nomine Christi possit dari baptismus ?*

4. di. 3. a.
1. q. 2. ad
3. & 1.
Co. 1. le.
2. col. 4.
AD textum sic proceditur. Videtur, quod in nomine Christi possit dari baptismus. Sicut enim una est fides, ita est unum baptisma, ut dicitur Ephe. 4. Sed Act. 8. dicitur, quod in nomine Christi baptizabantur viri, & mulieres. Ergo etiam nunc potest dari baptismus in nomine Christi.

li. 1. c. 3.
ante me.
10. 3.
 ¶ 2 Præterea, Ambr. † dicit, Si Christum dicas, & Patrem, à quo unctus est; & ipsum, qui unctus est Filium, & Spiritum sanctum, quo unctus est, designasti. Sed in nomine Trinitatis potest fieri baptismus. Ergo & in nomine Christi.

¶ 3 Præ-

¶ 3 Præterea, Nicolaus Papa * ad consulta Bulgari-
garorum respondens, dicit, Qui in nomine Sanctæ
Trinitatis, vel tantum in nomine Christi (sicut in
A& Apostol. legitur) baptizati sunt (vnum quippe
idemque est, vt Sanctus ait Amb.†) rebaptizari non
debent. Rebaptizarentur autem, si in hac forma ba-
ptizati, sacramentum baptismi non reciperent. Ergo
potest conferri baptismus in nomine Christi, sub hac
forma, Ego te baptizo in nomine Christi.

SED contra est, quod Pelagius Papa * scribit Gau-
dencio Episcopo, si hi qui in locis dilectionis tuæ
vicinis commorari dicuntur, se solummodo in nomi-
ne Domini baptizatos fuisse confitentur, sine cuius-
cumque dubitationis ambiguo, eos ad fidem catholi-
cam venientes, in Sanctæ Trinitatis nomine bap-
tizabis. Didymus etiam dicit * in libro de Spiritu san-
cto, Licet quis possit existere saxeus (vt ita dicam)
cordis, & penitus mentis alienæ, qui ita baptizare co-
netur, vt vnū de præceptis nominibus (scilicet trium
personarum) prætermittat, tamen sine perfectione
baptizabit.

RESPONDEO dicendum, quod sicut supra dictum
est *) sacramenta habent efficaciam ab institutione
Christi. Et ideo si prætermittatur aliquid eorum, que
Christus instituit circa aliquod sacramentum, effica-
cia caret, nisi ex speciali dispensatione eius, qui vir-
tutem suam sacramentis non alligauit. Christus au-
tem instituit sacramentum baptismi dari, cum inuo-
catione Trinitatis. Et ideo quicquid desit ad plenam
inuocationem Trinitatis, tollit integritatem bap-
tismi. Nec obstat quod in nomine vnus personæ intel-
ligitur alia (sicut in nomine Patris intelligitur Fi-
lius) aut quod ille qui nominat vnā solam perso-
nam, potest habere rectam fidem de tribus: quia fi-
cut ad sacramentum requiritur materia sensibilis, ita
& forma sensibilis. Vnde non sufficit intellectus, vel
fides Trinitatis ad perfectionem sacramenti, nisi sen-
sibilibus verbis Trinitas exprimat. Vnde & in s

¶ 3 ba-

*de cōfess.
di. 4. c. 2.
quodam
Iudæo.*

*† in lib.
de Spiri-
tu sācto,
c. 3. ante
me. to. 2.*

** de cōfess.
dis. 4. ca.
30. Si re-
uerā.*

*in lib. 2.
paulo. &
princ. h.
betur his
liber in
f. op. Hie-
ron.*

*ar. 2. h.
ius q.*

baptismo Christi (vbi fuit origo sanctificationis nostri baptismi) affuit Trinitas in sensibilibus signis, scilicet Pater in voce, Filius in humana natura, Spiritus sanctus in columba.

Ad primum ergo dicendum, quod ex speciali Christi reuelatione, Apostoli in primitiua Ecclesia in nomine Christi baptizabant: vt nomen Christi (quod erat odiosum Iudæis, & Gentilibus) honorabile redderetur, per hoc, quod ad eius inuocationem, Spiritus sanctus dabatur in baptismo.

loco cit.
in arg. 2.

Ad secundum dicendum, quod Ambrosius * assignat rationem, quare conuenienter talis dispensatio fieri potuit in primitiua Ecclesia: quia scilicet in nomine Christi tota Trinitas intelligitur. Et ideo seruabatur ad minus integritate intelligibili, forma, quam Christus tradidit in Euangelio.

loco cit.
in arg. 3.

Ad tertium dicendum, quod Nicolaus * Papa dictum suum confirmat ex duobus præmissis. Et ideo eius responsio patet ex primis duabus solutionibus.

ARTIC. VII.

Verum immersio in aqua, sit de necessitate baptismi?

370
4. d. 3. a.
4. q. 1.

AD septimum sic proceditur. Videtur, quod immersio in aqua, sit de necessitate baptismi. Vt enim dicitur Ephes. 4. Vna fides, vnum baptismum. Sed apud multos communis modus baptizandi est per immersionem. Ergo videtur, quod non possit esse baptismus sine immersione.

Respondeo 2. Præterea, Apostolus dicit Romanorum 6. Quicumque baptizati sumus in Christo Iesu, in morte ipsius baptizati sumus: consepulti enim sumus cum illo per baptismum in mortem. Sed hoc fit per immersionem: dicit enim Chrysostr. * super illud Ioan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto, &c. Sicut in quodam sepulchro in aqua submergentibus nobis capita vetus homo sepelitur, & submersus deorsum occultatur, deinde nouus rursus

Ho. 24. 3.
Ioã. post
mc. 80. 3.

fus ascendit. Ergo videtur, quòd immersio sit de necessitate baptismi.

¶ Præterea, Si sine immersione totius corporis posset fieri baptismus, sequeretur quòd pari ratione sufficeret, quamlibet partem aqua perfundi. Sed hoc videtur inconueniens: quia originale peccatum, contra quod præcipue datur baptismus, non est in vna tantum corporis parte. Ergo videtur, quòd requiratur immersio ad baptismum, & non sufficiat sola aspersio.

SE D contra est, quod Hebræor. 10. dicitur, Accedamus cum vero corde in plenitudine fidei, asperfi corda à conscientia mala, & abluti corpus aqua munda.

RESPONDEO dicendum, quòd aqua assumitur in sacramento baptismi, ad vñum abluitionis corporalis, per quam significatur interior ablutio peccatorum. Ablutio autem fieri potest per aquam, non solum per modum immersionis, sed etiam per modum aspersiois, vel effusionis. Et ideo quamuis tutius sit baptizare per modum immersionis (quia hoc habet communior vsus): potest tamen fieri baptismus per modum aspersiois, vel etiam per modum effusionis, secundum illud Ezech. 36. Effundam super vos aquam mundam: sicut beatus Laurentius legitur baptizasse. Et hoc præcipue propter necessitatem: vel quia est magna multitudo baptizandorum: vt patet Actuum 2. & 4. vbi dicitur, quòd crediderunt vna die tria millia, & alia die quinque millia. Quandoque autem potest imminere necessitas propter paucitatem aquæ: vel propter debilitatem ministri, qui non potest sustentare baptizandum: vel propter debilitatem baptizandi, cui posset imminere periculum mortis ex immersione. Et ideo dicendum est, quòd immersio non est de necessitate baptismi.

Ad primum ergo dicendum, quòd ea quæ sunt per accidens, non variant substantiam rei. Per

se autem requiritur ad baptismum corporalis ablutio per aquam. Vnde & baptismus lauacrum nominatur: secundum illud Ephes. 5. Mundans eam lauacro aquæ in verbo vitæ. Sed quòd fiat ablutio hoc vel illo modo, accidit baptismo. Et ideò talis diuersitas non tollit vnitatem baptismi.

Ad secundum dicendum, quòd in immersione expressius representatur figura sepulturæ Christi: & ideò hic modus baptizandi est communior, & laudabilior. Sed in alijs modis baptizandi representatur aliquo modo, licet non ita expresse. Nam quocumque modo fiat ablutio, corpus hominis, vel aliqua pars eius, aquæ supponitur, sicut corpus Christi sub terra fuit positum.

Ad tertium dicendum, quòd principalis pars corporis, præcipue quantum ad exteriora membra, est caput, in quo vigent omnes sensus, & interiores, & exteriores. Et ideò, si totum corpus aqua non possit perfundi, propter aquæ paucitatem, vel propter aliquam aliam causam, oportet caput perfundere: in quo manifestatur principium animalis vitæ. Et licet per membra, quæ generationi deseruiunt, peccatum originale traducatur, non tamen sunt membra illa potius aspergenda, quàm caput: quia per baptismum non tollitur transmissio originalis in prolem per actum generationis, sed liberatur anima à macula, & reatu peccati, quod incurrit. Et ideò debet præcipue lauari illa pars corporis, in qua manifestantur opera animæ. In veteri autem lege remedium contra originale peccatum, institutum erat in membro generationis: quia adhuc ille, per quem originale erat amouendum, nasciturus erat ex semine Abrahæ: cuius fidem circumcisio significabat, vt dicitur Roman. quarto.

ARTIC. VIII.

Vtrum trina immersio sit de necessitate baptismi?

Ad octauum sic proceditur. Videtur, quòd trina immersio sit de necessitate baptismi. Dicit enim

Au-

371

4. d. 3. ar.

4. q. 2. c.

3. c. dif.

23. q. 1.

ar. 1. q. 2.

cor.

August. † in quodam serm. de Symbolo ad baptizatos, Rectè tertio merfi estis : qui accepistis baptismum in nomine sanctæ Trinitatis. Rectè tertio merfi estis, qui accepistis baptismum in nomine Iesu Christi, qui etiam tertia die resurrexit à mortuis : illa enim tertio repetita immersio, typum Domine exprimit sepulture, per quam Christo consepulti estis in baptismo. Sed vtrumque videtur ad necessitatem baptismi pertinere, scilicet & quòd significetur in baptismo Trinitas personarum, & quòd fiat configuratio ad sepulturam Christi. Ergo videtur, quòd trina immersio sit de necessitate baptismi.

¶ 2 Præterea, Sacramenta ex mandato Christi efficaciam habent. Sed trina immersio est ex mandato Christi: scribit enim Pelagius Papa Gaudentio Episcopo *, Euangelicum præceptum ipso Domino Deo & Salvatore nostro Iesu Christo tradente, nos admonet, in nomine trinitatis trina immersione sanctum baptismum vnique tribuere. Ergo sicut baptizare in nomine Trinitatis, est de necessitate baptismi, ita etiam baptizare trina immersione, videtur esse de necessitate baptismi.

¶ 3 Præterea, Si trina immersio non sit de necessitate baptismi, ergo ad primam immersionem, aliquis baptismi consequitur sacramentum. Si ergo addatur secunda vel tertia, videtur quòd secundo, vel tertio baptizetur: quod est inconueniens. Non ergo vna immersio sufficit ad sacramentum baptismi, sed trina immersio videtur esse de necessitate ipsius.

SED contra est, quòd Gregor. * dicit scribens † Leandro episcopo, Reprehensibile esse nullatenus potest, infantem in baptismo vel ter, vel semel immergere. Quoniam & in tribus immersionibus, personarum Trinitas, & in vna potest diuinitatis singularitas designari.

RESPONDEO dicendum, quòd (sicut prius dictum est *) ad baptismum per se requiritur ablutio

† Refer-
tur hoc †
Decr. de
conf. d. 4.
c. 77. Post
quam, ex
Aug. ho. 4

De conf.
d. 4. c. 8.
Multi sũt

* li. x. epi.
41. à me.
Et habe-
tur de cõ-
sec. d. 4. c.
70. de tri-
na.
† al Leo-
nardo
art præc.
ad 1.

tio

*In argu-
Sed cont.*

tio aquæ, quæ est de necessitate sacramenti: modus autem ablutionis per accidens se habet ad sacramentum. Et ideo, sicut ex prædicta auctoritate Gregor. * patet, quantum est de se, utrumque licite fieri potest, scilicet & semel & ter immergere, quia vnica immersione significatur vnitas mortis Christi, & vnitas deitatis: per trinam autem immersionem significatur triduum sepulturæ Christi, & etiam Trinitas personarum. Sed diuersis ex causis secundum ordinationem ecclesiæ, quandoque institutus est vnus modus, quandoque alius. Quia enim à principio nascentis ecclesiæ, quidam de Trinitate male sentiebant, Christum purum hominem esse æstimantes, nec dici filium Dei & Deum, nisi propter meritum eius, quod præcipue fuit in morte: ideo non baptizabant in nomine Trinitatis, sed in commemoratione mortis Christi, & vna immersione. Quod reprobatur in primitiua ecclesia. Vnde in canonibus Apostolorum legitur *, Si quis presbyter aut episcopus non trinam immersionem vnus miserij celebret, sed semel mergat in baptismale, (quod dari à quibusdam dicitur in morte Domini) deponatur. Non enim nobis dixit Dominus, In morte mea baptizate, sed, In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Postmodum verò inoleuit quorundam schismaticorum & hæreticorum error, homines rebaptizantium: sicut de Donatistis August. narrat * super Ioan. Et ideo in detestationem erroris eorum fuit statutum in concilio Toletano †, quòd fieret vna sola immersio. Vbi sic legitur, Propter vitandum schismatis scandalum, vel hæretici dogmatis usum, simplam teneamus baptismi immersionem. Sed cessante tali causa communiter obseruatur in baptismo trina immersio. Et ideo grauiter peccaret aliter baptizans, quasi ritum Ecclesiæ non obseruans: nihilominus tamen esset baptismus.

Ad primum ergo dicendum, quòd Trinitas est sicut agens principale in baptismo. Similitudo autem agen-

*in can. 49
& 50.
& habetur de cõ-
sec. d. 4. c.
78. si quis
presbyt.*

*tract. 11.
tom. 9.*

† in conc.

Tol. 4. cã.

5 to 2. Cõ

cil. & ha

betur de

cons. d. 4.

c. 84. Pro

pter, ex

Ynone in

Dec. li. 1.

agentis peruenit ad effectum secundum formam, & non secundum materiam. Et ideo significatio Trinitatis fit in baptismo per verba formæ: nec est de necessitate, quod significetur Trinitas per vsum materiz: sed hoc fit ad maiorem expressionem. Similiter etiam mors Christi figuratur sufficienter in vnica immersione. Triduum autem sepulturæ non est de necessitate salutis nostræ: quia etiam si vno die fuisset sepultus vel mortuus, suffecisset ad perficiendam nostram redemptionem: sed triduum illud ordinatur ad manifestandum veritatem mortis, vt supra dictum est*. Et ideo patet, quod trina immersio, nec ex parte Trinitatis, nec ex parte passionis Christi, est de necessitate sacramenti.

Ad secundum dicendum, quod Pelagius Papa intelligit trinā immersionem esse de mandato Christi in suo simili: in hoc scilicet quod Christus precepit baptizari in nomine Patris & Filij & Spiritus sancti. Non tamen est similis ratio de forma, & de vso materiz, vt dictum est*.

Ad tertium dicendum, quod (sicut supra dictum est) intentio requiritur ad baptesmum: & ideo ex intentione ministri Ecclesiæ, qui intendit vnum baptesmum dare trina immersione, efficitur vnum baptesma. Vnde Hieronym. dicit* super epistolam ad Philip. Licet ter baptizetur (idest immergatur) propter mysterium Trinitatis: tamen vnum baptesma reputatur. Si verò intenderet, ad vnamquamque immersionem vnum baptesma dare, ad singulas immersiones repetens verba formæ, peccaret, quantum in se est, pluries baptizans.

ARTIC. IX.

Vtrum baptesmus possit iterari?

AD nonū sic proceditur. Videtur, quod baptesmus possit iterari. Baptesmus enim videtur institutus ad ablutionem peccatorum. Sed peccata iterantur. Ergo multo magis baptesmus debet iterari: quia misericordia Christi transcendit hominis culpam.

¶ 2 Præ-

9. 51. a. 4.
et. 53. a. 2
loco cit.
in arg.
in solut.
præc.

9. 64. a. 8
In cōm. c.
4. ad Eph.
sup illud,
Vna fides, vnū
baptesma
to. 9. refer
tur de cō
sec. d. 4. c.
80. Ecdē
modo.

372

4. d. 6. q.
2. ar. 1. q.
1. et 4. cōt.
tra. 59. ff.
c. 70.
c. 71. c.
10. 3. col.
4. et Eph.
4. le. 2. co.
1. fin. c.
sup. 9. 63.
ar. 5.

¶ 2 Præterea, Ioannes Baptista præcipue fuit à Christo commendatus, cum de eo dictum sit Matth. 11. Inter natos mulierum non surrexit maior Ioanne Baptista. Sed baptizati à Ioanne, iterum baptizabantur: ut habetur Act. 19. ubi dicitur, quòd Paulus baptizabat eos qui erant baptizati baptismo Ioannis. Ergo multo fortius illi qui sunt baptizati ab hæreticis vel peccatoribus, sunt rebaptizandi.

in conc. i.

Nic. can.

19.

¶ 3 Præterea, in Nicæno * concilio statutum est, Si quis confugerit ad Ecclesiam catholicam de Paulianistis & Caraphrygis, rebaptizari eos omnino debere. Videtur autem esse eadē ratio de alijs hæreticis. Ergo baptizati ab hæreticis, debent rebaptizari.

¶ 4 Præterea, Baptismus est necessarius ad salutem. Sed de quibusdam baptizatis aliquando dubitatur, an sint baptizati. Ergo videtur, quòd debeant iterum baptizari.

9. præc. a.

4.

¶ 5 Præterea, Eucharistia est perfectius sacramentum quam baptismus, ut supra dictum est *. Sed sacramentū Eucharistiæ iteratur. Ergo videtur, quòd multo magis baptismus possit iterari.

SED contra est, quod dicitur Ephes. 4. Vna fides, vnum baptisma.

RESPONDEO dicendum, quòd baptismus iterari non potest. Primo quidem, quia baptismus est quedam spiritualis regeneratio: prout scilicet aliquis moritur veteri vitæ, & incipit nouam vitam agere. Vnde dicitur Ioan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei. Vnius autem non est nisi vna generatio: & idè non potest baptismus iterari, sicut nec carnalis generatio. Vnde August. dicit super illud Ioan. 3. * Numquid potest in ventrem matris suæ iterato introire, & renasci? Sic tu, inquit, intellige natiuitatem Spiritus, quomodo intellexit Nicodemus natiuitatem carnis: quomodo enim uterus non potest repeti, sic nec baptismus. Secundo, quia in morte Christi baptizamur, per quam morimur peccato, & resur-

tra 11. in

eu in lo.

ante me.

807. 9.

resurgimus in nouitatem vitæ. Christus autem semel tantum mortuus est : & idèò bap- tismus iterari non debet: propter quod Hebr. 6. contra quosdam rebaptizari volentes dicitur, Rursus crucifigentes sibi metipsis filium Dei. vbi gl. dicit *, Vna Christi mors, vnum bap- tisma consecrauit. Tertio, quia bap- tismus imp-imit caracterem, qui est indelcibilis, & cum quadam consecratione datur. vnde sicut aliæ conse- crationes nò iterantur in Ecclesia, ita nec bap- tismus. Et hoc est quod August. † dicit in 2. contra epistolâ Parmeniani, quòd caracter militaris non repetitur, & quòd non minus hæret sacramentum Christi, quâ corporalis hæc nota: cum videamus nec apostatas ca- rere bap- tismate, quibus vtique per pœnitentiam re- deuntibus, non restituitur. Quarto, quia bap- tismus principaliter datur contra originale peccatum: & idèò sicut originale peccatum non iteratur, ita etiam nec bap- tismus iteratur: quia vt dicitur Rom. 5. Sicut per vnus delictum, in omnes homines in condemna- tionem, sic per vnus iustitiam, in omnes homines in iustificationem vita.

Ad primum ergo dicendum, quòd bap- tismus ope- rat in virtute passionis Christi, sicut supra dictum est *. Et idèò sicut peccata sequentia virtutem pas- sionis Christi non auferunt, ita etiam non auferunt bap- tismum, vt necesse sit ipsum iterari. Sed pœni- tentia superueniente tollitur peccatum, quod impe- diebat effectum bap- tismi.

Ad secundum dicendum, quòd sicut August. * dicit super illud Ioan. 1. Sed ego nesciebam eum. Ecce post Ioannem bap- tizatum est, post homicidam non est bap- tizatum: quia Ioan. dedit bap- tismum suum, homicida dedit bap- tismum Christi: quod sacramen- tum tam sanctum est, vt nec homicida ministrante polluat.

Ad tertium dicendum, quòd Pauliani & Cata- phrygæ non bap- tizabant in nomine Trinitatis. Vnde Gregor. dicit * scribens † Quirino Episcopo, Hi hæ-

gl. or. sup
illud: Re-
nouari
rursus ad
pœniten-
tiam.
li 2. c. 13.
a me 20.
7. & sup.
habetur
4. 63 a 5
& vide
eund. ep.
50 ad Bo-
nis. post
me. 20. 2.

ar. 2 hu-
ius 9.
tra 5. de.
clinando
ad si. 20. 9
in regist.
li. 9. epis.
61. paulo
a prin Re-
fertur de
cos d. 4. 6.
Hi verò.
al Qui-
dio, seu
Quirito

retici

heretici qui in Trinitatis nomine minimè baptizabant, sicut sunt Bonosiani & Cataphrygæ (qui scilicet idem sentiebant cum Paulianis) quia & illi Christum Deum non credunt; (existimantes, ipsum scilicet esse purum hominem) & isti (scilicet Cataphrygæ) Spiritum sanctum peruerso sensu esse quemdam prauum hominem, Montanum scilicet, credunt: tales cum ad sanctam Ecclesiam veniunt, baptizantur: quia baptisma non fuit, quod in errore positi in sanctæ Trinitatis nomine minimè perceperunt. Sed sicut in regulis Ecclesiasticis † dicitur, Si qui apud illos hereticos baptizati sunt, qui in sanctæ Trinitatis confessione baptizabant, & veniunt ad catholicam fidem, recipiantur vt baptizati.

*De eccle.
dog. c. 52.
som. 1. in
Aug. &
de cõf. d.
4. c. 42. &
c. 27.
† in De-
cr. lib. 2.
tit. 41. de
baptis. &
eius effe-
ctib. c. De
quibus, est
c. 2. & de
cõf. d. 4.
109. 110.
111. &
112.*

Ad quartum dicendum, quod sicut dicit Decret. Alexan. iij. † De quibus dubium est an baptizati fuerint, baptizentur his verbis præmissis, Si baptizatus es, ego non te baptizo: sed si nondum baptizatus es, ego te baptizo, &c. Non enim videtur iterari quod nescitur esse factum.

Ad quintum dicendum, quod vtrumque sacramentum, scilicet baptismi & eucharistiæ, est representatiuum Dominicæ mortis & passionis: aliter tamen & aliter. Nam in baptismo commemoratur mors Christi, in quantum homo Christo commoritur, & in nouam vitam regeneratur. Sed in Sacramento eucharistiæ commemoratur mors Christi, in quantum ipse Christus passus exhibetur nobis quasi paschale conuiuium: secundum illud 1. Cor. 5: Pascha nostrum immolatus est Christus: itaque epulemur. Et quia homo semel nascitur, multotiens autem cibatur: semel tantum datur baptismus, multotiens autem eucharistia.

ARTIC. X.

Vtrum ritus, quo ecclesia in baptizando utitur, sit conueniens?

373
4. d. 2. q.
1. a. 3. ad
7. & d. 6.
9. 2. ar. 1.
4. 3.

AD decimum sic proceditur. Videtur, quod non sit conueniens ritus, quo ecclesia utitur in bap-
pti-

ptizando. Vt enim dicit Chrysoſt. † numquam aqua † *refertur de consec. d. 4. c. 19.*
 baptisimi purgare peccata credentium poſſet, niſi ta-
 ſtu Domini corporis ſanctificata fuiſſet. Hoc au-
 tem factum fuit in baptiſmo Chriſti, qui celebratur
 in feſto Epiphania. Ergo magis deberet celebrari ſo-
 lemnis baptiſmus in feſto Epiphania, quam in vigilia
 Paſchæ, & in vigilia Pentecoſtes.

¶ 2 Præterea, Ad idem ſacramentum non vide-
 tur pertinere diuerſarum materiarum uſus. Sed ad
 baptiſmum pertinet ablutio aquæ. Inconuenienter
 igitur ille qui baptizatur, bis inungitur oleo ſancto:
 primum in pectore, deinde inter ſcapulas, & tertio
 chriſmate in vertice.

¶ 3 Præterea, In Chriſto Ieſu non eſt maſculus
 neque fœmina, Barbarus, & Scythæ; & eadem ratio-
 ne nec aliqua aliæ huiuſmodi differentiæ. Multo igitur
 minus diuerſitas veſtium aliquid operatur in fide
 Chriſti. Inconuenienter igitur baptizatis traditur
 candida veſtis.

¶ 4 Præterea, Sine huiuſmodi obſeruantijs po-
 teſt baptiſmus celebrari. Hæc igitur quæ dicta ſunt,
 videntur eſſe ſuperflua, & ita inconuenienter ab ec-
 cleſia inſtituta eſſe in ritu baptiſmi.

SED contra eſt, quod eccleſia regitur Spiritu
 ſancto, qui nihil inordinatum operatur.

RESPONDEO dicendum, quod in ſacramen-
 to baptiſmi aliquid agitur, quod eſt de neceſſitate
 ſacramenti, & aliquid eſt quod ad quamdam ſo-
 lemnitatem ſacramenti pertinet. De neceſſitate qui-
 dem ſacramenti eſt forma, quæ designat principalem
 cauſam ſacramenti: & miniſter, qui eſt cauſa inſtru-
 mentalis: & uſus materiæ, ſcilicet ablutio in aqua,
 quæ designat principalem ſacramenti effectum.
 Cætera verò omnia, quæ in ritu baptizandi obſer-
 uat Eccleſia, magis pertinent ad quamdam ſolemnita-
 tem ſacramenti. Quæ quidem adhibentur ſacramen-
 to propter tria. Primo quidem ad excitandam de-
 uotionem fidelium, & reuerentiam ad ſacramentum.

Si

Si enim simpliciter fieret ablutio in aqua, absque solemnitate, de facili ab aliquibus æstimaretur, quasi quædam communis ablutio. Secundo, ad fidelium instructionem. Simples enim, qui literis non erudiuntur, oportet erudire per aliqua sensibilia signa: pura, per picuras, & aliqua huiusmodi. Et per hunc modum per ea, quæ in sacramentis aguntur, vel instruuntur, vel sollicitantur ad quærendum de his quæ per huiusmodi sensibilia signa significantur. Et ideo quia præter principalem sacramenti effectum, oportet quædam alia scire circa baptismum, conueniens fuit, ut etiam quibusdam exterioribus signis repræsentarentur. Tertio, quia per orationes & benedictiones, & alia huiusmodi, cohibetur vis dæmonis ab impedimento sacramentalis effectus.

ar. 2. hu-
ius q. 6
9.39.4.3

Ad primum ergo dicendum, quod Christus in Epiphania baptizatus est baptismo Ioannis: ut supra dictum est *. Quo quidem baptismo non baptizantur fideles, sed potius baptismo Christi. Qui quidem habet efficaciam ex passione Christi (secundum illud Rom. 6. Quicumque baptizati sumus in Christo Iesu, in morte ipsius baptizati sumus), & ex Spiritu sancto: secundum illud Ioan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto, &c. & ideo sollemnis baptismus agitur in Ecclesia, & in vigilia Paschæ, quando fit commemoratio Dominicæ sepulturæ, & resurrectionis eiusdem (propter quod & Dominus post resurrectionem, præceptum de baptismo discipulis dedit, ut habetur Matt. ultimo) & in vigilia Pentecostes quando incipit celebrari sollemnitatis Spiritus sancti. Vnde & Apostoli leguntur ipso die Pentecostes, quo Spiritum sanctum receperant, tria millia hominum baptizasse.

Ad secundum dicendum, quod usus aquæ adhibetur in baptismo quasi pertinens ad substantiam sacramenti: sed usus olei vel chris-matis adhibetur ad quamdam sollemnitatem. Nam primo baptizandus

dus inungitur oleo sancto, & in pectore & in scapulis, quasi athleta Dei, vt Ambros. dicit * in lib. de Sacramentis: sicut pugiles inungi consueuerunt. Vnde sicut Innocentius dicit in quadam Decret. † de sacra vngtione, Baptizandus in pectore inungitur, vt per sancti Spiritus donum, abijciat errorem & ignorantiam, & fidem rectam suscipiat, quia iustus ex fide viuuit. Inter scapulas autem inungitur, vt per Spiritus sancti gratiam excutiat negligentiam, & torporem, & bonam operationem exerceat, quia fides sine operibus mortua est: vt per fidei sacramentum, sit munditia cogitationum in pectore, & per operis exercitium fortitudo laborum in scapulis. Post baptismum verò (vt Rabanus dicit *) statim signatur in cerebro a presbytero cum sacro chrismate, sequente simul & oratione, vt Christi regni particeps fiat, & a Christo Christianus possit vocari. Vel sicut Ambros. dicit †, Vnguentum super caput effunditur, quia sensus sapientis in capite eius: vt scilicet sit paratus omni petenti, de fide reddere rationem.

Ad tertium dicendum, quòd vestis illa candida traditur baptizato, non quidem ea ratione, quòd non liceat ei alijs vestibus vti: sed in signum * gloriose resurrectionis †, ad quam homines per baptismum regenerantur; & ad significandam puritatem vitæ, quam debent post baptismum obseruare: secundum illud Roman. 6. In nouitate vitæ ambulemus.

Ad quartum dicendum, quòd ea quæ pertinent ad solemnitatem sacramenti, etsi non sint de necessitate sacramenti, non tamen sunt superflua: quia sunt ad bene esse sacramenti, vt dictum est †.

ARTIC. XI.

Utrum conuenienter describantur tria baptismata?

AD vndecimum sic proceditur. Videtur, quòd inconuenienter describatur tria baptismata, scilicet Tertia Par. Vol. ij. I aqua,

li. 1. c. 2.
 & li. 3. c.
 1. 10. 4.
 li. 1. Dec.
 tit. 15. c.
 Cum venisset.
 * c. 28. re.
 fertur, de
 cõf. d. 4. c.
 Postquã.
 † c. 1. in
 pri. 10. 4.
 & de ijs
 q̄ initiã-
 tur myste-
 rijs, c. 6.
 de cõf. d.
 4. c. 89. et
 li. 1. Dec.
 tit. 15. c. 1.

* al. glo-
 riæ
 † De cõf.
 d. 4. c. 90.
 * In corp.
 art.

374
 4. d. 4. q.
 3. a. 3. &
 quol. 6. a.
 4. et 10. 3.
 lec. 1. fin.
 Hebr. 6.
 19. 3. fin.

aquæ, sanguinis, & flaminis, scilicet Spiritus sancti. Quia Apostolus dicit Ephes. 4. Vna fides, vnum baptisma. Sed non est nisi vna fides. Ergo non debent poni tria baptismata.

*q. 65. a.

1.

lib. 4. ort.

fid. c. 10.

post med.

gl. ordin.

ibid.

q. 62. a. 5.

q. 66.

ar. 2.

lib. 4. de

bap. cont.

Donat. c.

22. in pr.

10. 7. Ore

fertur de

conf. d. 4.

3. 33.

¶ 2 Præterea, Baptismus est quoddam sacramentum, ut ex supra dictis patet*. Sed solus baptismus aquæ, est sacramentum. Ergo non debent poni alia duo baptismata.

¶ 3 Præterea, Damasc. in 4. lib. determinat plura alia genera baptismatum. Non ergo debent poni solum tria baptismata.

SED contra est, quod super illud Heb. 6. Baptismatum doctrinæ, dicit gl. * Pluraliter dicit, quia est baptismus aquæ, penitentia, & sanguinis.

RESPONDEO dicendum, quod (sicut supra dictum est*) baptismus aquæ efficaciam habet à passione Christi, cui aliquis configuratur per baptismum; & ulterius sicut à prima causa à Spiritu sancto. Licet autem effectus dependeat à prima causa, causa tamen superexcedit effectum, nec dependet ab effectu. Et ideo præter baptismum aquæ, potest aliquis consequi sacramenti effectum ex passione Christi, in quantum quis ei conformatur, pro Christo patiendo. Vnde dicitur Apocal. 7. Hi sunt qui venterunt ex magna tribulatione, & lauerunt stolas suas, & dealbauerunt eas in sanguine agni. Eadem etiam ratione aliquis per virtutem Spiritus sancti consequitur effectum baptismi, non solum sine baptismo aquæ, sed etiam sine baptismo sanguinis: in quantum scilicet alicuius cor per Spiritum sanctum mouetur ad credendum & diligendum Deum, & penitendum de peccatis. Vnde etiam dicitur baptismus penitentia. Et de hoc dicitur Isai. 4. Si abierit Dominus fordes filiarum Sion, & sanguinem Hierusalem lauerit de medio eius, in spiritu iudicij, & spiritu ardoris. Sic igitur vtrumque aliorum baptismatum nominatur baptismus, in quantum supplet vicem baptismi aquæ. Vnde dicit August. * in 4. lib. de unico baptismo

mo paruulorum, Baptismi vicem aliquando imple-
re passionem, de latrone illo, cui non baptizato di-
ctum est, Hodie tecum eris in paradiso, Beatus Cy-
prianus non leue documentum assumpsit: quod etiam
atque etiam considerans, inuenio non tantum pas-
sionem pro nomine Christi, id quod baptismo de-
rat posse supplere; sed etiam fidem, conuersionemq;
cordis, si forte ad celebrandum mysterium baptismi,
in angustijs temporum succurri non potest.

Ad primum ergo dicendum, quod alia duo baptis-
mata includuntur in baptismo aquæ: qui efficaciam
habet & ex passione Christi, & ex Spiritu sancto. Et
idedò per hoc non tollitur vnitas baptismatis.

Ad secundum dicendum, quod (sicut supra dictum
est *) sacramentum habet rationem signi. Alia verò
duo conueniunt cum baptismo aquæ, non quidem
quantum ad rationem signi, sed quantum ad effectum
baptismatis: & idedò non sunt sacramenta.

Ad tertium dicendum, quod Damasc. * ponit que-
dam baptismata figuralia: sicut diluuium, quod fuit
signum nostri baptismi, quantum ad saluationem fi-
delium in Ecclesia: sicut tunc pauca animæ saluæ
factæ sunt in arca, ut dicitur 1. Pet. 3. Ponit etiam
transitum maris rubri: qui significat nostrum bap-
tisma, quantum ad liberationem à seruitute peccati. Un-
de & Apostolus dicit 1. Cor. 10. quod omnes bap-
tizati sunt in nube, & in mari.

Ponit etiam ablutiones diuersas, quæ fiebant in
veteri lege, præfigurantes nostrum baptismum, quan-
tum ad purgationem peccatorum. Ponit etiam ba-
ptismum Ioannis, qui fuit præparatorius ad nostrum
baptisma.

ARTIC. XII.

*Utrum baptismus sanguinis sit potissimus inter
alia baptismata?*

AD duodecimum sic proceditur. Videtur, quod
baptismus sanguinis non sit potissimus inter tria
prædicta baptismata. Baptismus enim aquæ impri-
mit

q. 60. 2. 2

li. 4. ortho.
fd. c. 100.
à med.

375

4 d. 4. q.

2. a. 2. q.

4. et Heb.

6. 60. 3. f.

I 2 mit

mit characterem. Quod quidem baptismus sanguinis non facit. Ergo baptismus sanguinis non est potior, quam baptismus aquæ.

¶ 2 Præterea, Baptismus sanguinis non valet sine baptismo flaminis, qui est per charitatem: dicitur enim 1. ad Corin. 13. Si tradidero corpus meum ita ut ardeam: charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. Sed baptismus flaminis valet sine baptismo sanguinis: non enim soli martyres saluantur. Ergo baptismus sanguinis non est potissimus.

¶ 3 Præterea, Sicut baptismus aquæ habet efficaciam à passione Christi, (cui secundum prædicta respondet baptismus sanguinis.) ita passio Christi efficaciam habet à Spiritu sancto, secundum illud Hebr. 9. Sanguis Christi, qui per Spiritum sanctum obtulit semetipsum pro nobis, emundabit conscientiam nostram ab operibus mortuis, &c. Ergo baptismus flaminis potior est, quam baptismus sanguinis. Non ergo baptismus sanguinis est potissimus.

*habetur in
lib. de ec-
cles. dog.
c. 74. to. 3*

SED contra est, quod August. * ad Fortunatum, loquens de comparatione baptismatum, dicit, Baptizatus confitetur fidem suam coram sacerdote, martyr coram persecutore: ille post confessionem aspergitur aqua, hic sanguine: ille per impositionem manus Pontificis, recipit Spiritum sanctum: hic templum efficitur Spiritus sancti.

art. præc.

RESPONDEO dicendum, quod (sicut dictum est *) effusio sanguinis pro Christo, & operatio interior spiritus sancti, dicuntur baptismata, in quantum efficiunt effectum baptismi aquæ. Baptismus autem aquæ efficaciam habet à passione Christi, & à Spiritu sancto, ut dictum est *. Quæ

art. præc.

quidem duæ causæ operantur in quolibet horum trium baptismatum: excellentissime tamen in baptismo sanguinis. Nam passio Christi, operatur quidem in baptismo aquæ, per quamdam figuralem representationem: in baptismo autem flaminis vel poenitentiae, per quamdam affectionem: sed in baptismo

ptismo sanguinis, per imitationem operis. Similiter etiam virtus Spiritus sancti operatur in baptismo aquæ, per quamdam virtutem latentem: in baptismo autem pœnitentiæ, per cordis commotionem: sed in baptismo sanguinis, per potissimum dilectionis feruorem, secundum illud Ioan. 15. Maiorem hac dilectionem nemo habet, vt animam suam ponat quis pro amicis suis.

Ad primum ergo dicendum, quòd character est res & sacramentum. Non autem dicimus quòd baptisimus sanguinis, pœnitentiam habeat secundum rationem sacramenti: sed quantum ad sacramenti effectum.

Ad secundum dicendum, quòd effusio sanguinis non habet rationem baptisimi, si sit sine charitate. Ex quo patet, quòd baptisimus sanguinis includit baptisimum flaminis, & non è conuerso. Vnde ex hoc ipso probatur * perfectior.

Ad tertium dicendum, quòd baptisimus sanguinis præminentiam habet, non solum ex parte passionis Christi, sed etiam ex parte Spiritus sancti, vt dictum est*.

*c. 3. eccl.
hier. p. 2.
c. 3.
In corp.
ar.*

QVÆST. LXVII.

De ministris, per quos traditur baptisimi sacramentum, in octo articulos diuisa.

DEinde considerandum est de ministris, per quos traditur sacramentum baptisimi.

- ¶ Et circa hoc quærentur octo.
- ¶ Primo, vtrum ad diaconum pertineat baptizare?
- ¶ Secundo, vtrum pertineat ad presbyterum, vel solum ad episcopum?
- ¶ Tertio, vtrum laicus possit sacramentum baptisimi conferre?
- ¶ Quarto, vtrum hoc possit facere mulier?
- ¶ Quinto, vtrum non baptizatus possit baptizare?
- ¶ Sexto, vtrum plures possint simul baptizare vnus & eundem?